

DE OUDST BEKENDE AVIFAUNISTISCHE LIJST VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Jan B. Hulscher

Het leek bij het verschijnen van deze jubileumbundel een goede gelegenheid aandacht te besteden aan het oudst bekende faunistische overzicht van onze provincie. De *Initia Faunae Groninganae, of proeve van eene naamlijst der dieren, welke in de provincie Groningen gevonden worden* werd uitgegeven door het Genootschap ter Bevordering der Natuurlijke Historie te Groningen bij E. Mekel te Groningen in 1825. Het bevat lijsten van alle toendertijd in Groningen aangetroffen dieren. In de jaren 1825-1836 verschenen vijf vervolgen. Deze zijn met de lijsten uit 1825 in één boekwerk verzameld, dat in de Groninger universiteitsbibliotheek wordt bewaard. Van deze uitgave zijn het "voorberigt" en de pagina's met de vogelnamen hierna afgedrukt.

De stuwende kracht achter het uitgeven van de *Initia* was prof. mr. dr. Th. van Swinderen, hoogleraar in de natuurlijke historie aan de Akademie van Groningen. Aan deze van Swinderen en de vogellijsten in de *Initia* is uitvoerig aandacht besteed door Brouwer (1948) in een artikel in *Ardea*. In het hieronder volgende commentaar zullen we hem op de voet volgen. Volgens Brouwer bevat de *Initia* niet alleen het eerste overzicht van de vogels van Groningen, maar is het tevens de oudst bekende provinciale avifauna. Ze bestaat uit twee lijsten. De eerste, uit 1825, betreft de "broedvogels" die in Groningen zijn aangetroffen en is samengesteld door J. Braak, een leerling van Van Swinderen. Deze lijst is identiek met een door dezelfde Braak in 1821 in het Latijn gepubliceerde lijst van broedvogels *Catalogus avium, in Provincia Groningana indigenarum* en omvat 102 soorten. Tussen 1821 en 1825 werden nog zes andere soorten bekend, zodat de lijst in de *Initia* 108 soorten vermeldt. In Braak's *Catalogus* wordt "broedvogel" omschreven als "voorkomend in de broedtijd". De tweede lijst, opgenomen in het tweede vervolg van 1826 werd

samengesteld door van Swinderen en omvat de "trek- en strijkvogelen" die van tijd tot tijd in Groningen werden aangetroffen. Ze omvat 82 soorten. Dat brengt het totale aantal dat rond 1820 in Groningen bekend was op 189. Eén soort, de Frater, kwam op beide lijsten voor. De systematische indeling en wetenschappelijke naamgeving werden ontleend aan Illiger's *Prodromus* (1811), aanvullingen betreffende nieuwe genera aan Temminck (1820), de Nederlandse namen aan Houttuyn (1761-1785). Voor zover er geen Nederlandse naam voorhanden was, werd een nieuwe ontworpen door P. Rutgers, eveneens een leerling van van Swinderen, en Braak.

Wij kunnen nu genieten van in sommige gevallen opmerkelijke naamgevingen, vooral bij de hogere categorieën als familie en orde. Prachtig bedacht zijn bijvoorbeeld de *Sagittilingues*, de Pijltongigen, waartoe de spechten gerekend werden. Het subtiële verschil in de naamgeving van de *Brevicones* (Kortkegels) met onder andere Vink, Kneu en Frater en de *Longicones* (Langkegels) waartoe de Putter behoorde, wijst er mijns inziens op dat men deze veel voor de kooi gevangen vogels goed kende. Maar er komen meer leuke of bijzondere namen voor, kijkt U zelf maar in de lijsten.

In de *Initia* worden alleen de namen van de vogels vermeld, in de *Catalogus* ook gegevens over habitat (*Habitatio*), voedsel (*Alimentum*), voortplanting (*Propagatio*) en bijzonderheden (*Proprietates*). Deze aanvullende gegevens maken het in een aantal gevallen gemakkelijker uit te maken om welke soorten het gaat.

Bij zijn bespreking van de beide lijsten in de *Initia* noemt Brouwer een aantal soorten die wat hun nomenclatuur betreft verwarring zouden kunnen veroorzaken. Zij staan hieronder vermeld, en wel zo, dat de nummers de soortvolgorde aangeven in de lijsten van de *Initia*, maar erachter staat de huidige naam. Met

behulp hiervan kan de lezer zelf de vroegere en huidige naamgevingen vergelijken:

17 Rietzanger, 20 Tuinfluiter, 21 Grasmus, 22 Braamsluiper, 27 Tjiftjaf, 37 Boomleeuwerik, 47 Frater, 55 Boerenzwaluw, 56 Huiszwaluw, 61 Steenuil, 74 Veldvlieger (Huisduif) of Holenduif, 83 Bonte Strandloper, 86 Witgat, 118 Kleine Karekiet, 125 Barmsijs, 126 Frater, 140 Bastaardarend/Schreeuwarend, 158 Kanoetstrandloper, 177 Wilde Zwaan, 186 Kuifduiker. Tot de categorie soorten die wel in de broedtijd in Groningen voorkwamen maar geen broedvogel geweest zullen zijn rekent Brouwer onder anderen de doortrekkers: 82 Bokje, 86 Witgat en 87 Oeverloper, de overzomerende 83 Bonte Strandloper en de mogelijk regelmatig in de zomer waargenomen 2 Draaihals, 5 Hop, 105 Aalscholver en 107 Roodhalsfuut. De opgave als broedvogel van 29 Withalsvliegenvanger en 69 Blauwe Kiekendief beschouwt hij als verwisseling met meer voor de hand liggende dubbelgangers, respectievelijk Bonte Vliegenvanger en Grauwe Kiekendief. De opgave van 126 Frater als broedvogel moet op een vergissing berusten.

Van een aantal soorten die alleen op de trekvogellijst worden genoemd acht Brouwer het aannemelijk dat ze ook broedvogel zijn geweest, zoals 109 Groene Specht, 111 Kleine Bonte Specht, 116 Fluiter, 118 Kleine Karekiet, 121 Zwarte Mees en 168 Wintertaling. Soorten als 113 Grote Lijster en 163 Stormmeeuw hebben zich pas na 1825 als broedvogel in Groningen gevestigd. Mogelijk heeft men de provinciale grenzen niet altijd nauwkeurig in acht genomen, maar broedden de betreffende soorten in Noord-Drenthe, zoals 30 Klapekster, 59 Nachtzwaluw, 69 Blauwe of Grauwe Kiekendief en zelfs 66 de Sperwer. Brouwer haast zich echter te zeggen dat grote gedeelten van de provincie rond 1825 een geheel ander aanzien hadden, met name in het Westerkwartier, de Veenkoloniën en Westervolde waren toen nog uitgestrekte heide- en hoogveenterreinen aanwezig.

Bij een aantal zeldzame waarnemingen op de trekvogellijst betreurt Brouwer het ontbreken

van documentatie om te beoordelen of ze terecht zijn opgenomen: 110 Middelste Bonte Specht, 119 Klapekster, 140 Bastaard-/Schreeuwarend, 144 Hazelhoen. Maar voor vier andere zeldzaamheden die op de lijst staan is in andere bronnen wel documentatie te vinden, 133 Alpengierzwaluw, 145 Kleine Trap, 149 Zwarte Ooievaar en 162 Rosse Franjepoot. Ook wijst Brouwer er op dat het niet verwonderlijk hoeft te zijn dat er veel zee- en watervogels op de lijst van trekkers voorkomen. De stad Groningen was toentertijd immers nog een zeestad en het grootste deel (ruim 11.000 ha) van de huidige ingedijkte polders langs noordkust, Dollard en Reitdiep dateren van na het verschijnen van de *Initia*. De stroomdalen van Hunze, Drentse A en Peizerdiep werden in voor- en najaar periodiek herschapen in uitgestrekte watervlakten.

Tenslotte maakt hij nog een aantal opmerkingen over soorten die op broedvogel- noch trekvogellijst voorkomen en die in zijn tijd toch gewoon waren. Zo vindt hij het zeer waarschijnlijk dat omstreeks 1820 in Groningen regelmatig gebroed zullen hebben: Strandplevier, Grote Karekiet, Grauwe Vliegenvanger, Kuifleeuwerik, Boompieper, Blauwborst en Nachtegaal. Van de trekkers verbaast hij zich over het ontbreken van Grauwe Gans, Zilverplevier, Rosse Grutto, alle jager-soorten, Strandleeuwerik, Grote Gele Kwikstaart en Vuurgoudhaan. Waarom deze soorten op de lijsten ontbreken is vooral nog onduidelijk.

LITERATUUR

- Braak J. 1821. *Catalogus avium, in Provincia Groningana indigenarum*. 210 pp.
- Brouwer G.A. 1948. Prof. Mr. Dr. Th. van Swinderen (1784-1851) en zijn werkzaamheid in het belang van de ornithologie. *Ardea* 36: 121-142.
- Houttuyn M. 1761-1785. *Natuurlijke Historie of Ultvoerige Beschrijving der Dieren, Planten en Mineralen, volgens het Samenstel van den Heer Linnaeus*. 37 dln.
- Illiger C. 1811. *Prodromus systematis mammalium et avium*. Berolini.
- Temminck C.J. 1820. *Manuel d'Ornithologie*, 2e édition.

P R O E V E
E E N E R
N A A M L I J S T
D E R
D I E R E N
in de Provincie *Groningen* te huis
behoorende.

Z O O G D I E R E N.

35 **S**ciurus, Eckhoorn.
39 Mus, Muis.

43 Hypudaeus, Woelmuis.

49 Lepus, Haas.

84 Vespertilio, Vledermuis.

91 Erinaceus, Egel.
93 Sorex, Spitsmuis.
98 Talpa, Mol.
106 Canis, Hond.
113 Mustela, Wezel.

114 Lutra, Otter.
115 Phoca, Rob.
124 Delphinus, Dolfijn.

1 Vulgaris, Gewone.
2 Decumanus, Wandelrot.
3 Rattus, Huisrot.
4 Musculus, Huismuis.
5 Soricinus, Spitsmuisachtige.
6 Arvalis, Akkerm. et var. discol.
7 Amphibius, Waterrot.
8 Timidus, Gewone. et var. alba.
9 Cuniculus, Konijn.
10 Auritus, Geoorde.
11 Noctula, Vroegvliegende.
12 Pipistrellus, Dwerg.
13 Myotis, Rotaardige.
14 Leisleri, van Leisler.
15 Europaeus, Gewone.
16 Fodiens, Waterspitsmuis.
17 Europaea, Gewone.
18 Vulpes, Vos.
19 Vulgaris, Gewone.
20 Erminea, Hermelijn.
21 Putoris, Bunsem.
22 Foina, Steenm. of Boomotter.
23 Vulgaris, Gewone.
24 Vitul. Zeeh.
25 Phoc. Bruinv.) op de stranden.

A

V O.

V O O R B E R I G T.

Het Genootschap ter bevordering der Natuurlijke Historie te Groningen stelde zich, bij deszelfs besluit, om deze — door eenige Leden van hetzelfde vervaardigde — Naamlijst te doen drukken, verschillende doeleinden voor.

Het eerste doel, dat men zich bij het doen drukken van iedere Fauna van een land of gewest voorstelt, is natuurlijk, om daardoor iets toe te brengen ter uitbreiding der wetenschap, met name van dat gedeelte der Natuurlijke Historie, hetwelk ons de verspreiding der Natuurwezens voorstelt; en tot dat doel hoopt dan ook het Genootschap, hoe onvolkomen deze eerste proeve ook zijn mag, door deze Naamlijst iets toe te brengen.

Vóór de oprigting van het Genootschap was er niets van dien aard, en hoezeer wij overtuigd zijn, dat er nog veel meer Dieren, inzonderheid in de klassen der ongewervelden, hier zullen gevonden worden, dan wij hier opgeven, zoo is er nu toch iets, en uit dit oogpunt is dus ook deze proeve eene aanwinst voor de wetenschap.

Doch

Doch wij laten deze proeve inzonderheid voor ons Leden drukken, en dit is ons tweede doel hiermede. — Wij wilden namelijk, dat ieder Lid van ons Genootschap weten zoude, wat wij gezamenlijk reeds gevonden hebben, opdat daardoor zijne aandacht zoo veel te gemakkelijker bepaald zoude worden bij het nog onbekende, en er alzoo binnen korten nog veel meer Dieren als Groningers zouden bekend worden, als ieder met een opslag van het oog zien kan, wat wij reeds hebben; en dus, bij het vinden van eenig dier, dat hem mischien bij het eerste gezigt als zeer gemeen voorkwam, door de eenvoudige inzage van deze Fauna, zich, alvorens het weg te werpen, kon verzekeren, of het ook mischien als Groninger dier nog onbekend was.

En hier kwam dan nog een derde, en wel, het Genootschap in deszelfs aard en inrigting beschouwd, een voornaam doel bij; dat wij namelijk op deze wijze wilden bekend maken, welke diersoorten wij in staat zijn voor zeer matige prijzen, in den loop van een jaar of in korteren tijd, te leveren. Meest alle Zoogdieren toch, die op deze Lijst zijn opgeteekend, bieden wij, in den loop van een jaar, nadat de bestelling ter onzer kennis zal gekomen zijn, aan te leveren, de grooten opgezet voor f 3-00, de kleinen voor f 0-50, alle Vogels, de grooten voor f 0-75, de kleinen voor f 0-50, alle Amphibien voor f 0-50, alle Visschen voor f 1-00, alle Weekdieren en Insekten behalve de Kapellen voor f 0-25, alle Kapellen, eenige kostbaren alleen uitgezonderd, voor f 0-30, en voor iemand, die de geheele verzameling volledig begeerde, alle deze 500 Dieren voor een merkelijk minderen prijs.

Het is waar, wel de meeste, maar niet al deze Dieren zijn, ten allen tijde, in genoegzamen getalle bij ons in voorraad, omdat de kas van ons Genootschap nog niet toelaat, zoo vele Dieren in voorraad op te koopen en te laten opzetten, en
wij

wij ook nog geen lokaal hebben om zoo veel te bergen. Doch of in onze verzameling van ongewervelde Dieren, of ten minste in het Museum van Natuurlijke Historie onzer Hoogeschool is van ieder voorwerp één individu voorhanden en te zien, en binnen den tijd van één jaar kunnen wij alles, wat op deze Fauna gedrukt is, leveren in al de trappen der geheele en jaarlijksche gedaanteverwisseling dezer Dieren.

Van de Straaldieren, welke in deze Provincie gevonden worden, hebben wij nog geene Naamlijst gereed, doch daarmede zijn wij bezig, even als met de vervaardiging van eene Naamlijst der Groninger Steenen en Versteeningen.

De Zoogdieren zijn bijeen verzameld door TH. VAN SWINDEREN, de Vogels (behalve die weinigen, achter welke dit teeken^(*) geplaatst is, die als Groninger Vogels waargenomen zijn door D. DE VRIES, REILINGH en J. O. KARSTEN) door J. BRAAK (deze beide klasfen naar ILLIGER, de overige naar CUVIER, Regne Animal), de Amphibien en Viscfen door TH. VAN SWINDEREN, de Mollusken door A. WYCHERS, de Insekten door B. W. KRIENS, J. KRIENS en J. O. KARSTEN. Wij zullen op onze volgende Naamlijsten achter ieder dier den naam plaatsen van hem, die ons dat dier als Groninger het eerst bekend maakte.

Voorts weten wij, dat er nog zeer vele en zeer groote gapingen zijn in deze onze Naamlijst, doch daarom noemden wij dezelve ook zediglijk Initia en Proeve; maar dit weten wij ook tevens, dat wij door de uitgave dezer proeve onzen Leden het zoeken en vinden van meer Groninger dieren veel verligten; en nu looft de Directie, daartoe door eene edelmoodige hand in staat gesteld, op nieuw eene somma van honderd gulden aan hare Medeleden uit, welke, naar evenredigheid van den tijd en de waarde der voorwerpen, zal worden uitgedeeld aan die Leden, welke het eerste een of meer op deze

lijst

lijst nog niet genoemde voorwerpen als Groninger dieren aan haar bekend maken, en daarvan ten minste één voorwerp aan haar inleveren, hopende, dat deze nieuwe aanmoediging even goede gevolgen moge hebben, als de vorige gehad heeft in het aan het licht brengen van hetgeen voormaals onbekend was, en het Genootschap alzoo spoedig in de aangename noodzakelijkheid moge komen, om eene tweede, merkelyk vermeerderde, uitgave van de Dieren dezer Provincie te bezorgen.

V O G E L E N.

I. GRADARII (met gangbeenen.)

I. Scanfores, Klimvogels.

I. Amphiboli, Keerteenigen.

1 Cuculus, Koeckkoek.

1 Canorus, Europeſche.

II. Sagittilingues, Pijltongig.

2 Jynx, Draaihals.

2 Torquilla, Europeſche.

3 Picus, Specht.

3 Major, Groote bonte.

II. Ambulatores, Gang-
of Wandelvogels.

III. Angulirostres, Hoekſnav.

4 Alcedo, Iſvogel.

4 Ispida, Europeſche.

IV. Tenuirostres, Teerſnav.

5 Upupa, Hoppe.

5 Epops, Gewone.

V. Pygarrhighi, Klimſtaartig.

6 Certhia, Boonlooper.

6 Familiaris, Boomkruipertje,
Gewone, Gemeene of Europe-
ſche boomkruiper.

VI. Gregarii, Heervogels.

7 Oriolus, Geelvogel.

7 Galbula, Wielewaal.

8 Sturnus, Spreeuw.

8 Vulgaris, Gewone of Geme-
ene ſpreeuw.

VII. Canori, Zingvogels.

9 Turdus, Lijſter.

9 Merula, Lijſter, Merel, Ge-
wone merel.10 Muficus, Zang - of Gewone
lijſter, Zangmerel.

10 Accentor.

11 Modularis, Winterzanger.(*)

11 Motacilla, Kwikſtaart.

A. Motacilla proprie dicta,
Eigenlijke Kwikſtaart.12 Alba, Witte kwikſtaart,
Bouwmannetje.13 Flava, Gele kwikſtaart, Geel
bouwmannetje.

B. Saxicola, Steenvogel.

14 Oenanthe(Bechſt.), Witſtaart,
Vitop

15 Rubetra, Paapie.(*)

16 Rubicola(Bechſt.), Witkeel-
tje, Witkraagje.

C. Sylvia, Fijnbek.

A. Ripariae, Oeverv.

17 Phragmitis(Bechſt.), Enkele
karrakiet.

B.

(3)

- B. Sylvaticae, Boschbe-** 18 *Luscinia* (Lath.), Nachtegaal.
woners.
19 *Atricapilla* (Lath.), Zwart-
kopje.
20 *Hortensis* (Bechst.), Hofzin-
ger, Braamsluiper.
21 *Cinerea* (Lath.), Aschgrau-
we rietvink.
22 *Curruca* (Lath.), Grasmusch.
23 *Rubecula* (Lath.), Roodborst-
je.
24 *Phoenicurus* (Lath.), Rood-
staart, Muurnachtegal, Ge-
kraagde roodstaart, Paapje.
- C. Muscivorae, Vlieg-** 25 *Hippolaïs* (Lath.), Geelborst-
geneters. je, Geelbuikje, Geelbuikige
vliegeneter.
26 *Fitis* (Bechst.) vel *Trochi-*
lus (Lath.), Loopertje.
27 *Rufa* (Lath.), Rode vlieg-
geneter.
- D. Troglodytes, Win-** 28 *Troglodytes* (Lath.), Winter-
terkoningje. koningje.
- 12 *Muscicapa*, Vliegenvan- 29 *Albicollis* Withals. (*)
ger.
- 13 *Lanius*, Klaauwier. 30 *Excubitor*, Wachter, Blaau-
we klaauwier.
31 *Collurio* (Brisf.), Doordraai-
jer, Schataakster, Grauwe
klaauwier.
- VIII. Passerini, Muschaardi-**
gen.
- 14 *Parus*, Mees. 32 *Major*, Groote koolmees,
Plakker.
33 *Caculeus*, Blaauwe mees,
Pimpelmees of Pimpeltje.
34 *Palustris*, Rietmees, Moeras-
mees.
35 *Caudatus*, Staartmees. (*)
- 15 *Alauda*, Leeuwrik,
A. Alauda proprie dic- 36 *Arvensis*, Akker- of Gewone
ta, Eigenlijke Leeuw- leeuwrik.
rik. 37 *Arborea* seu *Nemorosa* (Gmel.
fyst. 1. p. 797, sp. 21.),
Boomleeuwrik, Pieperleeuw-
rik.

B.

(4)

- B. Anthus, Pieper.** 38 *Pratensis* (Bechst.), Pieper-
leeuwrik, Grasleeuwrik,
Graspieper.
- 16 **Emberiza, Gors.** 39 *Miliaria*, Graauwgors, Graauw-
tiert, Geerstvogel, Koorn-
spork.
- 40 *Citrinella*, Gealgors, Geeltiert,
Geelgerst, Geelvink.
- 41 *Schoeniclus*, Sloot- of Riet-
musch.
- 17 **Fringilla, Vink.**
- A. Laticones, Breedke- gels.** 42 *Chloris* (Temm.), Groenling,
Kornuut.
- 43 *Domestica*, Huismusch of Ge-
wone musch.
- 44 *Montana*, Ring- Berg- of
Boommusch.
- B. Brevicones, Kortke- gels.** 45 *Coccybus*, Schildvink, Gewo-
ne vink.
- 46 *Cannabina*, Vlasvink, Hennip-
vink, Robijntje.
- 47 *Montium*, Graauwbarm. (*)
- C. Longicones, Lang- kegels.** 48 *Carduelis*, Distelvink, Put-
ter, Kletter.
- IX. Coraces, Kraai vogels.**
- 18 **Corvus, Raaf.**
- A. Corvus, proprie dic- tus, Eigenlijke Raaf.** 49 *Corax*, Gewone raaf.
- 50 *Corone*, Zwarte kraai, Kraai.
- 51 *Frugilegus*, Roek, of Vruch-
tenetende kraai.
- 52 *Monedula*, Kaauw.
- B. Pica, Aakster.** 53 *Pica*, Aakster, Ekster, Bonte
of Gestarte aakster.
- C. Glandarius, Gaaij.** 54 *Glandarius*, Meerkol, Gaaij,
Vlaamsche gaaij, Houtaakster,
Eikel- Bosch- of Schataak-
ster.
- X. Hiantes, Spervogels.**
- 19 **Hirundo, Zwaluw.** 55 *Rustica*, Huiszwaluw.
- 56 *Urbica*, Boerenzwaluw.
- 57 *Riparia*, Oever- of Strand-
zwaluw.
- 20 **Cypselus, Haker.** 58 *Apus*, Gierzwaluw.
- 21 **Caprimulgus, Nachtzwa- luw.** 59 *Europaeus*, Geitenmelker,
Europefche geitenmelker.

III.

III. Raptatores , Roofvogels.

XI. Nocturni , Nachtroofvogels.

22 Strix , Uil.

A. *Strix proprie dictus*, 60 *Flammea* , Oranjeuil , Kerkuil , Lijkull.

61 *Pasferina* (*Auctorum*) , Klein katuiltje , Musfchenuiltje.

B. *Otus* , Ooruil. 62 *Brachyotus* (*Lath.*) , Velduil , Katuil , Kortoor , Kortoorige uil.

63 *Otus* , Hoornuil , Ransuil.

XII. Accipitrini , Dagroofvogels.

23 *Falco* , Valk.

A. *Falco proprie dictus*, 64 *Subbuteo* (*Lath.*) , Boom - Schiet - of Stootvalk.

65 *Tinnunculus* , Steenvalk , Torrenvalk , Windwander.

B. *Palumbarius* , Havik. 66 *Nifus* , Sperwer , Vinkendief , Vinkenvalk.

C. *Buteo* , Buifert. 67 *Buteo* , Buifert , Korenvalk.

D. *Bufardus* , Buifards. 68 *Rufus* , Klemvogel , Kieken - dief.

69 *Cyanacus* , Blaauwe valk. (*)

IV. Rafores , Krabvogels.

XIII. Gallinacei , Hoenderachtigen.

24 *Tetra* , Berkhoen.

70 *Tetrix* , Berkhoen , Korhoen.

25 *Perdix* , Veldhoen.

A. *Perdix proprie dictus*, 71 *Cinerea* (*Lath.*) , Gewone , Eigenlijke Patrijs. Gemeene patrijs.

B. *Coturnix* , Kwartel. 72 *Coturnix* (*Lath.*) , Gewone kwartel , Wachtel , Kwakkel.

XIV. Columbini , Duifvogels.

26 *Columba* , Duif.

73 *Palumbus* , Ringduif , Houtduif.

74 *Oenas* , Veldvlieger , Blaauwe Kool - Berg - Boom - of Boschduif.

75 *Turtur* , Tortelduif , Wilde tortelduif.

II. · VADANTES (met waadbeenen.)

V. Curfores, Loopvogels.

XV. Littorales, Oeverloopers.

- 27 *Haematopus*, Bloedpoot, 76 *Ostralegus*, Oestervisfcher,
Oestervisfcher. Oestervanger, Oestervreter,
Scholaakfcher.

VI. Grallatores, Waadvogels, Steltloopers.

XVI. Herodii, Reigervogels.

- 28 *Ciconia*, Ojevaar. 77 *Alba* (Bellon.), Gewone oje-
vaar.

29 *Ardea*, Reiger.

- A. *Ardea proprie dicta*, 78 *Cinerea* (Lath.), Reiger, Ge-
Eigenlijke Reiger. wone of Blaauwe reiger.

- B. *Stellares*, Roerdompen. 79 *Stellaris*, Roerdomp, Butoor.

XVII. Limicolae, Slijkvaarders.

- 30 *Numenius*, Braakvogel. 80 *Arquata* (Lath.), Gemeene,
Gewone of Graauwe wulp.

31 *Scolopax*, Snep.

- 81 *Gallinago*, Waterfnep, Gras-
fnep, Snepje.

- 82 *Gallinula*, Klein fnepje, Half
fnepje, Haarfnep, Bokje.

32 *Actitis*, Strandlooper.

A. *Tringa*, Strandlooper.

- A. *Tringa proprie dic-* 83 *Variabilis* (Meijer), Roode
ta, Eigenlijke strand-
looper. ruiter.

- B. *Pugnax*, Kemphaan. 84 *Pugnax*, Kemphaan, Pronk-
haan

B. *Totanus*, Ruiter.

- 85 *Calidris* (Bechst.), Boschloo-
pertje, Tuurluur.

- 86 *Ochropus* (Temm.), Rood-
been, Groenpoot, Dont wa-
terhoentje.

- 87 *Hypoleucos* (Temm.), Haar-
fnepje, Bonte zandlooper,
Kleine tringa

C. *Limosa*, Slijktreder.

- 88 *Melanura* (Leisler), Grutto,
Grutto, Zwartstaart, Poelsnep.

- 33 *Tringa* (*Vanellus*), Kie. 89 *Vanellus* (*Vanellus cristatus*)
vit. (Meijer), Kievit.

XVIII.

XVIII. Macroductyli , Lang-
teenigen.**34 Rallus , Ral.****90 Aquaticus , Waterral , Zijde**
of Fluweelhoentje.**35 Crex (Gallinula), Kwar-**
telkoning, Waterhoentje.**A. Sectio Prima, Eerste**
Afdeeling.**91 Pratenfis (Brecht.), (Galli-**
nula Crex) (Lath.), Kwartel-
koning.**92 Porzana (Gallinula Porzana)**
(Lath.), Wijtkernel.**B. Sectio Secunda, Twee-**
de Afdeeling.**93 Chloropus (Gallinula chloro-**
pus) (Lath.), Waterhoentje,
Groenpoot.**XIX. Lobipedes, Lappenvoe-**
ters.**36 Fulica , Waterhoen , 94 Atra, Gewone koet.**
Koet.**VII. Natatores , Zwemvo-**
gels.**XX. Longipennes, Langveders.****37 Sterna, Zeezwaluw.****95 Hirundo , Groote Europe-**
fche stern, Vischdief, Zee-
zwaluw.**96 Nigra, Losvingerige stern,**
Zwarte zeezwaluw, Zwarte
ikstern.**97 Minuta, Kleine stern.****38 Larus, Meeuw.****A. Larus Magnus, Meeuw. 98 Argentatus (Brunn.), Kob-**
be, Zilvermeeuw.**B. Larus Parvus, Meeuw- 99 Ridibundus (Leisler), Rood-**
tje. poot, Kokmeeuw.**XXI. Lamellofodentati, Blad-**
tandigen.**39 Anas, Eend.****100 Tadorna, Bergeend, Zee-**
eend.**101 Boschas (Fera), Gewone**
wilde eend, Spiegeleend.**102 Strepera, Roeperceend, Kwa-**
kertje, Kreeet, Krakeend.**103 Clypeata, Slobber, Slobber-**
eend, Lepseleend.**104 Querquedula, Zomertaling,**
Stareend.**XXII. Steganopodes, Roci-**
voeters.

- 40 *Haliëus* (Carbo), Vis-105 *Carbo* (*Carbo Cormoranus*)
fcher. (Meijer), Kormoran, Kaaptre-
der, Schollevaar, Kropgans,
Aalfcholver, Scholver, Wa-
ter- of Zeeraaf.

XXIII. *Pygopodes*, Aarsvoe-
ters.

- 41 *Colymbus* (*Pocideps*), 106 *Cristatus*, Gekraagde lap-
Lappenduiker, Webvoe- penduiker, Duiker, Fuut,
ter, Fuut. Pronkvogel, Vifcher.
107 *Rubricollis* (Lath.) Vel. Sub-
cristatus (Jacq.), Fuutdui-
ker, Halfgekuilde duiker,
Roodhals.
108 *Minor* (Lath.), Kleine fuut,
Doodaas, Klein duikertje.

A M P H I B I E N.

4 <i>Lacerta</i> , Hagedis.	1 <i>Agilis</i> , Vluggc.
19 <i>Anguis</i> , Slang.	2 <i>Pyrhogaster</i> , Geelbuikge.
24 <i>Coluber</i> , Adder.	3 <i>Fragilis</i> , Blindflang, Hazel-
worm.
33 <i>Vipera</i> , Eigenlijke Adder.	4 <i>Natrix</i> , Ringflang.
35 <i>Rana</i> , Kikvorsch.	5 <i>Berus</i> , Europefche adder.
A. <i>Hyla</i> , Boomkikvorsch.	6 <i>Arborea</i> , Gewone boomkik-
vorsch.
B. <i>Rana</i> , Eigenlijke Kikvorsch.	7 <i>Exculenta</i> , Groene water-
kikvorsch.
C. <i>Bufo</i> , Pad.	8 <i>Temporaria</i> , Bruine land-
kikvorsch.
36 <i>Molge</i> (Frit.), Waterfala-10 <i>Punctata</i> , Gefstipte.	9 <i>Cinereus</i> , Gewone pad.
mander.	

TWEEDE VERVOLG
VAN DE
I N I T I A
FAUNAE GRONINGANAE
OF
VAN DE
P R O E V E
E E N E R
N A A M L I J S T
D E R
D I E R E N,
welke in de Provincie Groningen
gevonden worden.

Zoogdieren.

84 Vespertilio. 26 Nattereri Kuhl. (*)

Vogelen,

*welke in de Provincie Groningen van tijd tot tijd gezien
worden, als trek- of streekvogelen, zonder dddr voor
als nog als broedende gevonden te zijn.*

3 Picus.	109 Viridis.
	110 Medius.
	111 Minor.
9 Turdus.	112 Pilaris.
	113 Viscivorus.
	114 Illacus.

115

(*) Al de in dit Vervolg voorkomende Dieren, achter welke geen naam staat, zijn als Groninger Dieren het eerst aan het Genootschap opgegeven door Prof. TH. VAN SWINDEREN, de overigen door hen, wier namen achter ieder dier staan uitgedrukt. P. D. beteekent Prof. DRIESSEN, V. H. bet. Prof. M. C. VAN HALL, W. bet. A. WYCHERS, B. bet. M. BEEKHUIS, C. bet. B. W. CRIENS, K. bet. J. O. KARSTEN, DE G. bet. J. DE GRAAF, H. bet. G. R. HUISMAN, J. C. bet. J. CRIENS, U. bet. J. A. UTKENS.

11 Sylvia.	115 Torquatus.
13 Lanius.	116 Sibilatrix.
13 Parus.	117 Regulus.
	118 Arundinacea.
16 Emberiza.	119 Ruficeps.
17 Fringilla.	120 Biarmicus.
	121 Ater.
	122 Nivalis.
	123 Coccothraustes.
	124 Spinus.
	125 Linaria en Flavirostris.
	126 Montium.
	127 Montifringilla.
Pyrhula,	128 Vulgaris.
Loxia,	129 Curvirostra.
18 Corvus.	130 Cornix.
Bombycivora,	131 Garrula.
Nucifraga.	132 Caryocatactes.
20 Cypselus.	133 Alpinus.
22 Strix.	134 Aluco.
23 Falco.	135 Peregrinus.
	136 Albicilla.
	137 Halietos.
	138 Fulvus.
	139 Aefalon.
	140 Maculatus en Naevius.
	141 Palumbarius.
	142 Lagopus.
	143 Apivorus.
24 Tetrazo.	144 Bonasia.
26 Otis.	145 Tetrax.
Charadrius.	146 Pluvialis of Auratus.
	147 Hiaticula.
	148 Morinellus.
28 Ciconia.	149 Nigra.
29 Ardea.	150 Purpurea.
	151 Nycticorax.
	152 Minuta.
30 Numenius.	153 Phaeopus.
31 Scolopax.	154 Rusticola.
Streptilas.	155 Interpres.
32 Totanus.	156 Glottis.
	157 Glareola.
Tringa.	158 Cinerea et Islandica.
	159 Minuta.
Recurvirostra.	160 Avocetta.
Platlea.	161 Leucorodia.
Phalaropus.	162 Platyrhynchus.

(3)

38 Larus.	163 Canus.
	164 Glaucus.
Procellaria.	165 Marinus.
39 Anas.	166 Pelagica.
	167 Penelope.
	168 Crecca.
	169 Nigra.
	170 Marila.
	171 Ferina.
	172 Clangula.
	173 Acuta.
	174 Fusca.
	175 Fuligula.
	176 Leucophthalmos.
Cygnus.	177 Melanorhynchus.
Anser.	178 Segetum.
	179 Bernicla.
	180 Leucopŕs.
	181 Albifrons.
Mergus.	182 Merganser.
	183 Altellus.
	184 Serrator.
40 Sula.	185 Alba.
41 Colymbus.	186 Cornutus.
Eudytes.	187 Septentrionalis.
Uria.	188 Alle.
	189 Troile.
Alca	190 Torda.

Met dank aan dr. Wietske Prummel, die mij herinnerde aan het bestaan van de *Initia*.